

Pestprotocol **ST. MICHAËLSCHOOL**

In samenwerking met anti-pestprogramma KiVa

'Hoewel we niet allemaal verantwoordelijk zijn voor het feit dat er wordt gepest, zijn we er wel allemaal verantwoordelijk voor dat het stopt.'

1. INLEIDING

1.1 Inhoud pestprotocol

Het pestprotocol vormt de verklaring van de vertegenwoordigers van de school en ouders waarin is vastgelegd dat men pestgedrag op school niet accepteert en volgens een vooraf bepaalde handelwijze gaat aanpakken.

Dit pestprotocol heeft als doel:

- Dat alle kinderen zich in hun basisschoolperiode veilig kunnen voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.
- Dat er op onze school een veilige en kindvriendelijke onderwijs-leeromgeving gecreëerd wordt.
- Dat alle kinderen in de gelegenheid zijn om met plezier naar school te gaan door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen.

1.2 Waarom een pestprotocol?

Het team van de St. Michaelschool vindt het belangrijk dat iedere leerling zich veilig en welkom voelt op school. Een kind dat zich veilig voelt, ontwikkelt zelfvertrouwen en een goed gevoel van eigenwaarde. Pesten is een probleem dat het welzijn en de ontwikkeling van kinderen ernstig bedreigt. Dit is iets wat we ons moeten blijven realiseren. Het is lang niet altijd direct zichtbaar en inmiddels is bekend dat het gaat om een groepsproces waarbij veel meer kinderen een rol spelen dan alleen het gepeste kind en de pester. Om een gedegen aanpak te kunnen waarborgen heeft de St. Michaëlschool besloten te gaan werken met het anti-pestprogramma van KiVa.

1.3 Het verschil tussen pesten en plagen

We spreken van pesten wanneer zich een vorm van agressie voordoet waarbij één of meer personen de intentie hebben een ander steeds opnieuw schade toe te brengen, waarbij de macht ongelijk verdeeld is en het slachtoffer kan zich meestal niet kan verdedigen. Pesten gebeurt met opzet, het gebeurt steeds opnieuw en de pester staat sterker dan het slachtoffer. Bij plagen zijn beide partijen even sterk; het is niet de bedoeling iemand bewust te kwetsen.

Pesten kan zich uiten in verschillende vormen:

- Verbaal: beledigen, uitschelden, uitlachen
Voorbeelden: altijd een bijnaam, opmerkingen maken over kleding, bedreigen.
- Relationeel: uitsluiten, negeren, roddelen
Voorbeelden: briefjes doorgeven met gemene opmerkingen.
- Materieel: spullen afpakken/ kapot maken
- Fysiek: spugen, slaan, schoppen, knijpen
Voorbeelden: opwachten, op weg naar huis achternarijden.
- Digitaal: Via het internet/telefoon.
Voorbeelden: gemene berichten via Whatsapp, foto's verspreiden.

Pesten gebeurt met opzet en meer dan één keer. Pesten gebeurt vaak niet alleen tussen pesters en slachtoffers; meestal zijn er meer kinderen bij betrokken. Zo worden pesters aangemoedigd en geholpen door meelopers waardoor ze zich in hun gedrag gesterkt voelen. Ook houden veel kinderen zich afzijdig. Ze zien soms wel dat er gepest wordt, maar grijpen niet in. Gelukkig zijn er ook kinderen die wél de moed hebben om in te grijpen en de gepeste kinderen helpen. Met KiVa worden kinderen zich bewust gemaakt van hun rol bij het pesten en de mogelijkheden die zij hebben om in te grijpen.

2. VOORWAARDEN

Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders/ verzorgers.

De leerkrachten hebben een eenduidige uitstraling en zijn het eens over de doorgaande lijn die uitgezet moet zijn.

De leerkrachten hebben zich verdiept in een gezamenlijke aanpak volgens de methode 'KIVA'. Aandachtspunten hiervan worden in dit protocol beschreven.

Er zijn schoolbreed afspraken gemaakt binnen het team over omgangsregels, die staan vastgelegd en hangen in de gangen. Deze regels worden ook naar ouders toe gecommuniceerd. Daarnaast is het onderwerp 'omgaan met elkaar' en 'pesten' gedurende het hele jaar aan de orde in de vorm van de KIVA-lessen die er worden gegeven.

Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen. Hulpmiddel hierbij is de KIVA-meting die in groep 5 t/m groep 8 wordt afgenomen. Deze bestaat uit een vragenlijst die kinderen twee keer per jaar invullen (november en mei) en dit resulteert in een uitslag waarin de antwoorden zijn verwerkt. Aan de hand van deze meting en eventuele aanvullende informatie die de leerkracht verzamelt kan hij een signalering doen, leerlingen kunnen ook zelf signalen afgeven. In groep 3 en 4 wordt een sociogram afgenomen. In groep ½ wordt gewerkt met KIJK.

Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak, waarbij een goede samenwerking tussen ouders en school belangrijk is. Deze aanpak is in de meeste gevallen de steungroep-aanpak die er vanuit KIVA wordt geboden.

3. AANPAK

3.1 Preventieve aanpak bij pesten

Zoals eerder vermeld werken bij op school met het anti-pestprogramma Kiva. Dit programma dient als doel dat;

- a. Leerlingen weten dat zowel de leerkracht als alle leerlingen verantwoordelijkheid hebben voor het algemeen welzijn in de klas.
- b. Voorkomen en aanpakken van pesten.

Vanuit de methode wordt structureel wekelijks aandacht besteed aan het sociaal-emotionele klimaat door middel van lessen of thema's die besproken worden.

Onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in een groep, aanpak van ruzies etc. komen aan de orde. Er zijn vijf algemene KIVA-regels vastgesteld waar iedereen zich aan houdt. Deze regels hangen in de gang van de school.

Aanvullend op deze KIVA-regels hanteert de school 'de regel van de maand'. Elke maand staat 1 omgangsregel centraal en krijgt gedurende die maand extra aandacht (Bijlage E). Dit doen we door de regel zichtbaar in de gangen op te hangen, te bespreken in de klas en hij wordt vermeld op 'Parro' zodat ook ouders op de hoogte zijn.

September: Ik ben ik en jij bent jij

Oktober: We komen voor elkaar op, tegen pesten zeggen we stop

November: Geef elkaar een compliment op een onverwacht moment

December: We verschillen allemaal, dat maakt ons speciaal

Januari: We willen samen een groep zijn, want dat is fijn

Februari: Lachen is fijn, uitlachen doet pijn

Maart: Hand in hand is oke, slaan en schoppen daar doen we niet aan mee

April: Kan je het even niet alleen, dan zijn er anderen om je heen

Mei: Luisteren naar elkaar maakt blij. Ik luister naar jou en jij luistert naar mij!

Juni: Zegt een ander iets, zeg dan even niets

Juli: We horen er allemaal bij: Ik, hij en ook jij

Leerkrachten spelen een belangrijke rol bij het herkennen en voorkomen van pesten. Zij moeten uitstralen dat zij tegen pesten zijn. Het hele jaar door moet er aandacht zijn voor het groepsproces.

We willen het pesten tegengaan door:

- een continu proces in het geven van de lessen gedurende een heel jaar.
- een pro-actieve houding tegen pesten te hebben en dit uit te stralen door het met elkaar eens te zijn over wat niet getolereerd wordt.
- een aantal afspraken en regels helder en zichtbaar te hebben voor iedereen binnen de school.

3.2 Aanpak bij pestgedrag: steungroepaanpak.

Wanneer er sprake is van pesten dat niet in de groep kan worden besproken of opgelost dan schakelt de leerkracht een KIVA-teamlid in om de steungroepaanpak toe te passen. Het KiVa-team op de St. Michaelschool bestaat uit: Miriam Koning (tevens anti-pestcoördinator), Miranda van den Berg. Bij de steungroepaanpak wordt het stoppen van pesten de gezamenlijke verantwoordelijkheid van een select groepje kinderen in de steungroep.

Het verloop van de steungroepaanpak bestaat uit 5 stappen:

Hieronder volgt een korte beschrijving, voor de langere versie verwijzen we naar de handleiding van KIVA.

Stap 1: Individueel gesprek met de gepeste leerling.

Een lid van het KIVA-team voert een individueel gesprek met de gepeste leerling. Daarnaast wordt gekeken welke leerlingen het gepeste kind zouden kunnen helpen of steunen.

Stap 2: Bijeenkomst met de steungroep.

Het KIVA-teamlid stelt in overleg met de leerkracht de steungroep samen en roept deze groep bij elkaar. De verantwoordelijkheid voor het oplossen van het pestprobleem wordt aan de kinderen in de steungroep gegeven met als bedoeling empathie opwekken en concrete oplossingen bedenken.

Stap 3: Evaluatie met het gepeste kind:

Binnen een week na de steungroepbijeenkomst wordt afzonderlijk met het gepeste kind en de steungroep geëvalueerd. Is de situatie verbeterd? In de meeste gevallen is het pesten gestopt.

Stap 4: Eventuele tweede ronde

Als de situatie niet verbeterd is vindt een tweede ronde met de steungroep plaats. Of er wordt een andere steungroep gevormd.

Stap 5: Herstelaanpak

Bij een herstelaanpak neemt het KIVA-teamlid een deel van de verantwoordelijkheid terug en maakt samen met de pester(s) een plan van aanpak om het pesten te stoppen. Deze aanpak wordt alleen gebruikt wanneer de steungroepaanpak niet heeft gewerkt.

Wanneer bovenstaande aanpak geen gewenst resultaat heeft opgeleverd kan de school ervoor kiezen een externe contactpersoon in te schakelen.

BIJLAGEN

A. Achtergrondinformatie KiVa

- B. Adviezen ouders
- C. Materialen over pesten
- D. Vertrouwenspersoon
- E. Regels van de maand

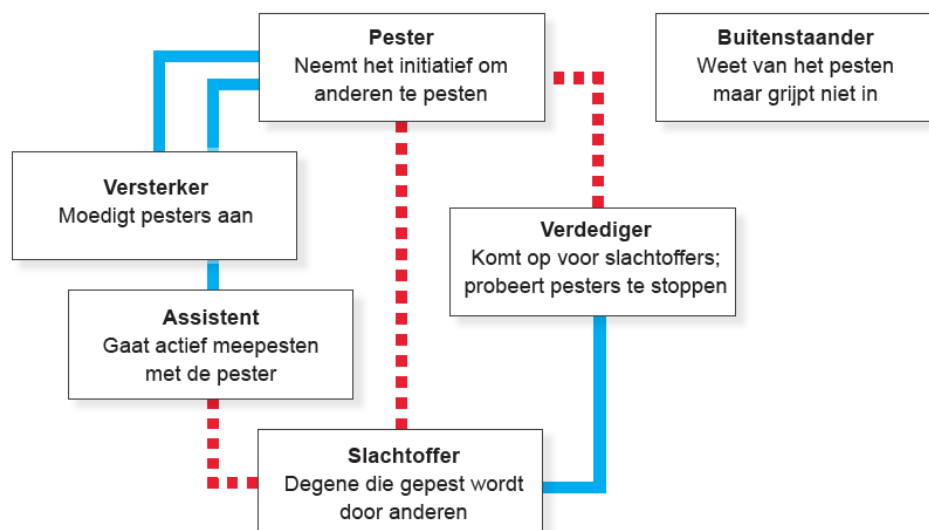
Bijlage A: Achtergrondinformatie Kiva

KIVA komt uit Finland en betekent letterlijk: “een fijne school”. Uit evaluaties blijkt dat er door het gebruik van een KIVA-programma een afname is van het aantal pesters en slachtoffer. Daarnaast is er aangetoond dat KIVA een gunstig effect heeft op schoolplezier, schoolmotivatie en schoolprestaties.

Kiva zegt over pesten het volgende:

Pesten is een probleem dat het welzijn en de ontwikkeling van kinderen ernstig kan bedreigen. Er wordt al jaren wereldwijd gezocht naar een geschikte manier om pesten tegen te gaan. Er bestaat al veel kennis over de mechanismen van pesten en deze kennis moet de kern vormen van een aanpak tegen pesten. Om pesten effectief tegen te gaan heeft het schoolpersoneel duidelijke richtlijnen nodig over hoe ze kunnen ingrijpen in pestsituaties.

Het aanpakken van pesten is moeilijk, maar niet onmogelijk. Een antipestprogramma op zich maakt niet het verschil. Het zijn vooral de mensen die het moeten doen. Het KIVA-programma richt zich op de groep als geheel. Het programma bestaat uit lessen voor de midden-en de bovenbouw van de basisschool. Kinderen leren daarbij na te denken over hun rol en eventuele oplossingen.

Figuur 1: Iedereen heeft een rol bij pesten (Bron:Kiva)

Voor meer informatie zie de website www.kivaschool.nl

Bijlage B: Adviezen ouders

Ouders van gepeste kinderen:

- a. Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- b. Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken
- c. Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terugkomen.
- d. Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport
- e. Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt
- f. Leer uw kind op een constructieve manier voor zichzelf op te komen.

Ouders van pesters:

- a. Neem het probleem van uw kind serieus
- b. Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden
- c. Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen
- d. Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet
- e. Besteed extra aandacht aan uw kind
- f. Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport
- g. Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind
- h. Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat

Alle andere ouders:

- a. Neem de ouders van het gepeste kind serieus
- b. Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan
- c. Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- d. Geef zelf het goede voorbeeld
- e. Leer uw kind voor anderen op te komen.
- f. Leer uw kind op een constructieve manier voor zichzelf op te komen

Samenwerken zonder bemoeienissen: School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het is niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te komen lossen. De inbreng van de ouders blijft bij voorkeur beperkt tot het aanreiken van informatie, tot het geven van suggesties en tot het ondersteunen van de aanpak van de school.

Bijlage C: Materialen over pesten

Algemene websites over pesten

- <http://bibbers.nl/HOME.aspx>
- <https://www.stoppestennu.nl/>
- <https://www.pestweb.nl/>
- <https://www.oudersonderwijs.nl/thema-s/veiligheid/sociale-veiligheid/>

Websites over KiVa

- <https://www.kivaschool.nl/>
- <https://www.kivaschool.nl/ouders/> (Download schoolgids ouders)
- <http://www.rug.nl/about-us/collaboration/best-practices/kiva-scholen>

Websites over digitaal pesten

- <https://www.mediawijsheid.nl/onlinepesten/>
- <https://www.stoppestennu.nl/wat-digitaal-pesten>
- <http://mijnkindonline.nl/publicaties/brochures/brochure-digitaal-pesten-nieuwe-versie>
- <http://www.cyberpestendebaas.nl/>

Bijlage D: Vertrouwenspersoon

Interne vertrouwenspersoon

Naam Miranda van den Berg (St. Michaëlschool)

Taken Ouders beluisteren bij ontevredenheid betreffende de afhandeling van hun klacht.
Eerste opvang van ouders met ontevredenheid betreffende de afhandeling van hun klacht.
Ouders begeleiden richting leerkracht en directie.

Interne vertrouwenspersoon m.b.t. pesten

Naam Miriam Koning

Taken Leerlingen en ouders beluisteren bij meldingen over pesten.
Inzetten steungroepaanpak (KiVa).

Bijlage E: Regels van de maand

Iedere maand staat er een ander regel centraal, deze hangen op beide locaties op een zichtbare plek. Sommige regels worden vaker gebruikt dan één keer.

Ik ben ik en jij bent jij!
Zegt een ander iets, zeg dan even niet.
Geef elkaar een compliment op een onverwacht moment.
Kan je het even niet alleen, dan zijn er anderen om je heen.
Luisteren naar elkaar maakt blij. Ik luister naar jou en jij luistert naar mij!
Lachen is fijn, uitlachen doet pijn!
Hand in hand is oké, slaan en schoppen daar doen we niet aan mee.
Wat van jou is, is niet van mij!